

OKTOBER 2007

Wijkactieplan

EINDHOVENSE
KRACHTWIJK

WOENSEL-WEST

gemeente Eindhoven

Colofon

Uitgave

gemeente Eindhoven

Datum

Oktober 2007

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	ANALYSE EN MAATSCHAPPELIJKE OPGAVE	5
2.1	ANALYSE.....	5
2.1.1	<i>Algemeen</i>	5
2.1.2	<i>Samenstelling en samenhang van de bevolking.....</i>	6
2.1.3	<i>Werkloosheid en de beschikbaarheid van banen.....</i>	6
2.1.4	<i>Participatie aan de samenleving</i>	7
2.1.5	<i>Woningaanbod.....</i>	8
2.1.6	<i>Veiligheid en leefbaarheid.....</i>	8
2.1.7	<i>Voorzieningen in de wijk</i>	9
2.2	MAATSCHAPPELIJKE OPGAVE	9
2.2.1	<i>Stimuleren van ondernemerschap.....</i>	10
2.2.2	<i>Aanpak van problemen achter de voordeur.....</i>	10
2.2.3	<i>Benut de SPIL.....</i>	11
3	AANPAK VAN DE DOORBRAAKTHEMA'S	14
3.1	UITVOERINGSKRACHT IN DE WIJK	14
3.2	STIMULEREN VAN ONDERNEMERSCHAP.....	17
3.3	AANPAK VAN PROBLEMEN ACHTER DE VOORDEUR.....	20
3.4	BENUT DE SPIL.....	24
3.5	SCHOON, HEEL EN VEILIG.....	25
	BIJLAGE: INDICATIEF FINANCIIEEL PERSPECTIEF.....	28

I Inleiding

Woensel-West is door de minister van Wonen, Wijken en Integratie (WWI) geselecteerd in het kader van het project "Van Aandachtswijk naar Krachtwijk". In deze wijken zullen extra investeringen gedaan worden in de aanpak van de sociale, fysieke en economische problemen die zich daar voordoen. In deze wijken wil het kabinet het tij keren zodat het in 8 tot 10 jaar weer wijken zijn waar mensen kansen hebben en benutten en waar het weer prettig is om te wonen. Het voorliggende Wijkactieplan geeft voor Woensel-West een eerste invulling aan deze ambitie. Het is in nauwe samenwerking met partners in de stad en bewoners(organisaties) tot stand gekomen.

Basis van onze aanpak is inzet op vier inhoudelijke sporen:

1. **Focus**: aandacht voor de belangrijkste zaken die het eerste opgepakt moeten worden. Dit zijn onze doorbraakthema's;
2. **Versnelling**: waar zouden zaken naar voren gehaald kunnen worden en welke succesvolle aanpakken kunnen we intensiveren;
3. **Integreren** van beleid: een nog betere en verdergaande afstemming, integratie en synergie tussen bestaand beleid en initiatieven in het sociale, fysieke en economische domein, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als tussen de gemeente en haar partners in de stad en wijken;
4. **Committeren** van onze partners in de wijken (bewoners, woningcorporaties, instellingen, politie, etc.) en onze mede-overheden (Rijk, Provincie, EU) aan de vraagstukken in de wijk: het creëren van vitale coalities.

Dit Wijkactieplan fungeert ook als basis voor de afspraken die de stad hierover met het Rijk gaat maken. Het Wijkactieplan beschrijft nadrukkelijk niet alle lopende initiatieven in de wijk, noch geeft het een overzicht van de totale opgave die er de komende jaren ligt in Woensel-West. Het beschrijft die zaken die in dit kader versneld en geïntensiveerd gaan worden: het surplus op de lopende inspanningen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een analyse op hoofdlijnen uitgevoerd van de vraagstukken in Woensel-West. Op basis hiervan worden de doorbraakthema's beschreven waarop in de komende jaren het verschil gemaakt moet gaan worden. Hoofdstuk 3 gaat in op de beoogde aanpak van de verschillende doorbraakthema's. Als bijlage is een indicatief financieel overzicht opgenomen.

Om tot een breed gedragen Wijkactieplan te komen, is in Eindhoven gekozen voor een innovatieve, bottom-up, aanpak, "maatschappelijke coalitievorming" genaamd. Een nadere beschrijving van deze aanpak, alsmede een overzicht van de opbrengsten van deze aanpak en de beoogde methode van monitoring en kwaliteitsbewaking, vindt u in de publicatie "Eindhovense Aanpak Krachtwijken". Een uitgebreid statistisch overzicht van de wijk treft u aan in de publicatie "Kerncijfers Woensel-West".

2 Analyse en Maatschappelijke opgave

2.1 Analyse

De Rijksthema's wonen, werken, leren, veiligheid en integratie worden in samenhang met andere relevante domeinen in de wijk bekeken worden. Op basis van deze brede analyse wordt de maatschappelijke opgave voor de komende jaren geformuleerd.

2.1.1 Algemeen

Woensel-West ligt in het stadsdeel Woensel-Zuid. Officieel heet deze wijk Groenewoud, de naam die ook in het bestemmingsplan voor dit gebied wordt gebruikt. Toch wordt de naam Woensel-West veel gebruikt om de wijk aan te duiden, door bewoners maar onder andere ook door VROM. Daarom zullen we in dit Wijkactieplan de naam Woensel-West gebruiken. Groenewoud oftewel Woensel-West is een Impulsbuurt en krijgt in het kader van het Grotestedenbeleid extra aandacht.

Woensel-West is een Eindhovense volkswijk, een wijk met een eigen geschiedenis en eigen omgangsvormen. Het is helaas ook een wijk met een niet al te best imago. Dat imago wordt vooral bepaald door de overlast in de wijk. Desondanks zijn bewoners trots op hun wijk. Het is een wijk die hen kansen biedt die ze elders in Eindhoven niet denken te vinden. Bewoners willen hun wijk behouden, maar zonder de overlast en verloedering.

Woensel-West is voor de gemeente al langere tijd een aandachtsgebied. Het is aangewezen als Impulsbuurt, krijgt extra aandacht in het kader van het Grotestedenbeleid en het is een van de, door de gemeenteraad, aangewezen wijken waar de woon- en leefomstandigheden door een integraal wijkvernieuwingsprogramma moeten worden verbeterd. Voor deze wijk is een specifieke aanpak ontwikkeld; 'natuurlijke wijkvernieuwing'. Het is een flexibele, geleidelijke aanpak, waarbij de plannen om de twee jaar - waar nodig - kunnen worden bijgestuurd en aangepast. De wijkvernieuwing is opgezet als een kort cyclisch planproces, waarbij steeds aansluiting wordt gezocht bij de besluitvorming bij gemeente en corporaties en bij de mogelijkheden en behoeften die in de wijk leven. De vernieuwing van de wijk moet niet alleen gedragen worden door bewoners, maar ook mede door bewoners worden uitgevoerd. Daarom wordt ingezet op versterking van de positie van bewoners. Om de twee-jaarlijkse cycli te kunnen sturen en om te kunnen bepalen welke ingrepen noodzakelijk zijn, wordt gebruik gemaakt van een outcome-monitor die de ontwikkelingen in de wijk nauwgezet volgt. Aan de hand van de resultaten van de monitor worden aanbevelingen voor nieuwe ingrepen gedaan.

Het doel van de wijkvernieuwing is het karakter - de volkswijk - te laten voortbestaan. Wat het begrip volkswijk voor Woensel-West inhoudt, is vastgelegd in een zevental wensbeelden. Woensel-West blijft daarmee voor de sociaal maatschappelijk minder sterke bevolkingsgroepen een plek waar zij kunnen blijven wonen of waar zij zich kunnen vestigen. Het biedt professionele organisaties de mogelijkheid deze groepen gericht te ondersteunen. Door deze aanpak zou de indruk kunnen ontstaan dat er in de loop der tijd niets verandert in de wijk; de volkswijk blijft een volkswijk. Als dat

betekent dat het karakter van de wijk niet verandert, dan is een van de doelstellingen bereikt. Wanneer nauwkeuriger wordt gekeken, blijkt dat de samenstelling van de wijk wel steeds verandert. Een wijk is immers geen statisch gegeven. Bewoners verhuizen en komen op een andere plek in de (Eindhovense) samenleving terecht en nieuwe bewoners nemen hun plaats weer in. Daarmee wordt de wijkvernieuwing een investeringsmotor voor steeds nieuwe generaties buurtbewoners en levert het een belangrijke bijdrage aan de sociale stijging van bewoners.

Om sociale structuren in de wijk zo veel mogelijk te behouden worden grootschalige ingrepen vermeden en worden gerichte kleinschalige ingegrepen uitgevoerd. Om de fysieke vernieuwing van de wijk mogelijk te maken is een ontwikkelingsvisie en een ruimtelijk kader geformuleerd. Deze vormen ook de basis voor de ruimtelijke orderingsprocedures. In deze visie is de wijk opgedeeld in een aantal deelgebieden die elk een eigen aanpassing kunnen doormaken. Overigens, ook hier geldt dat de ingrepen steeds van beperkt omvang zijn.

2.1.2 Samenstelling en samenhang van de bevolking

De sociaal-maatschappelijke positie van een deel van de bewoners is niet sterk, het opleidingsniveau is relatief laag en de inkomenspositie is niet sterk. Veel mensen die in Woensel-West wonen zitten 'vast' in de wijk doordat ze hogere huren niet kunnen betalen. Deze mensen moet binnen de wijk perspectief geboden worden.

Woensel-West kent een relatieve grote groep mensen met psychiatrische problemen. Daarnaast kent de wijk een relatief grote groep met drank- en drugsproblematiek, hetgeen een druk op het samenleven legt.

In de wijk wonen veel allochtonen, westers en niet-westers. Dat is overigens in de omringende wijken niet anders. Spanningen tussen allochtonen en autochtonen zijn beperkt. Er wordt over en weer gemopperd, vaak het gevolg van het elkaar niet kennen. De meeste spanning zit tussen bewoners die weinig en zij die wel perspectief hebben. Die scheidslijn loopt dwars door de tegenstelling allochtoon autochtoon.

De wijkbewoners zijn georganiseerd in de Stichting Woensel-West. Het is een 'witte' organisatie, echter allochtonen participeren wel in de georganiseerde activiteiten. Er ligt een stevige uitdaging om een bredere groep bewoners bij de ontwikkeling van de wijk te betrekken.

2.1.3 Werkloosheid en de beschikbaarheid van banen

Woensel-West heeft te maken met een hoge werkloosheid. De achterliggende oorzaken zijn vergelijkbaar met de andere Krachtwijken. Echter, specifiek in Woensel-West kampen relatief veel mensen met (geestelijke) gezondheidsproblemen, waardoor een reguliere baan niet altijd haalbaar is. Ook kent de wijk een relatief grote populatie met verslavingsproblematiek (drank, drugs), waardoor een grote afstand tot de arbeidsmarkt bestaat.

In Woensel-West is er ook veel uitval in de doorstroming van onderwijs naar arbeidsmarkt. Het imago van de wijk lijkt niet te helpen bij het vinden van een geschikte stage of baan. Veel jongeren

uit de wijk verlaten het onderwijs zonder startkwalificatie, waardoor de kansen op de arbeidsmarkt beperkt zijn.

Tegelijkertijd is er vrij veel (formele en informele) bedrijvigheid in de wijk. Daardoor liggen er kansen in de wijk om de werkloosheid aan te pakken. Toch ligt hier een aantal belemmeringen. Doordat in Woensel-West weinig koopkracht aanwezig is, zal een groot deel van de omzet buiten de wijk verdiend moeten worden. Ook heeft de wijk, vanwege haar ligging, veel concurrentie uit winkelgebieden als de Woenselse Markt en de Kruisstraat. De ontwikkeling van Strijp S (de herstructurering van een voormalig Philipsterrein) naast de wijk kan zowel een kans als een bedreiging in deze zijn. Om de bedrijvigheid in de wijk te stimuleren wordt gezocht naar mogelijkheden geschikte bedrijfsruimte ter beschikking te krijgen.

Het blijkt dat allochtone ondernemers het in algemeen beter redden dan autochtone ondernemers. Allochtone ondernemers richten zich wel vaak alleen op hun eigen achterban (met name in de detailhandel), de aansluiting bij de overige bewoners in de wijk is nog minder sterk. In de wijk wordt al veel geïnvesteerd in de wijk economie en het stimuleren van bedrijvigheid. Sinds twee jaar wordt in het kader van het project Buurtbedrijvigheid ondernemers ondersteuning geboden. Overlastgevendende bedrijven worden gesloten, bedrijven in moeilijkheden worden ondersteund en nieuwe bedrijvigheid wordt gestimuleerd. Hierbij wordt eigen ondernemerschap in de wijk gemotiveerd door middel van wijkkantoorjes met een lage huur als tussenstap van een bedrijf aan huis naar een volwaardig bedrijfspand. In de wijk is een bazaar gevestigd waar detaillisten een (goedkope) plek kunnen huren. Er is een (gezamenlijke) website en er wordt een gezamenlijke reclamecampagne ontwikkeld.

In Woensel-West is ook een werkgroep Buurtbedrijvigheid actief, die samen met de Kamer van Koophandel, NV Rede, bewoners, ondernemers en gemeente bekijkt of winkels en bedrijvigheid kunnen worden gestimuleerd, of juist afgeremd in verband met ongewenste neveneffecten op de leefbaarheid en veiligheid.

2.1.4 Participatie aan de samenleving

De wijk heeft te maken met maatschappelijke uitsluiting. Er wonen veel mensen die 'niet meer meedoen'. De vereenzaming komt voort uit allerlei oorzaken zoals verslaving en psychische problemen, ouderdom, armoede, taalachterstand. Er is veel persoonlijk leed achter de voordeur. Uit de vele persoonlijke gesprekken met bewoners komt duidelijk naar voren dat mensen een 'gevecht' moeten leveren om de juiste hulp te vinden.

Om hierbij te ondersteunen is enige tijd geleden in de wijk een succesvolle pilot gestart vanuit de GGzE, waarbij een kwartiermaker huisgesprekken voert. De kwartiermaker hoort en ziet veel. Hij werkt met een aantal ervaringsdeskundigen, maar er is te weinig capaciteit om informatie snel op tafel te krijgen. Daarnaast is de lange termijn financiering van het project onzeker: de AWBZ-regelgeving staat dit type activiteiten vanuit de GGzE niet langer toe.

Woensel West kent ongeveer 300 potentieel inburgeringsplichtigen waarvan er 210, 55 jaar of ouder zijn. Voor deze groep wordt extra inzet gepleegd, ook voor gezondheidszorg en andere voorzieningen (zelfredzaamheid bevorderen). De ondersteuning vanuit de familie loopt namelijk ook terug door individualisering van de jongere generatie allochtonen. In de wijk zijn geen

specifieke inburgeringsprojecten of voorzieningen. Wel worden taallessen op de basisschool net buiten de wijk gegeven voor de moeders. In de wijk gebeurt het ook, maar dat wordt vaak door vrijwilligers gedaan.

Er zijn veel leerachterstanden in de wijk. Kinderen komen soms al met een forse en moeilijk in te lopen achterstand op school. Er wordt dan ook veel energie gestoken in de voorschoolse opvang. Er is hier echter nog een forse slag te slaan.

2.1.5 Woningaanbod

Er bestaat een grote diversiteit aan woonmilieus in de wijk: nieuwbouw, dertigerjaren tuindorp, duplexwoningen aan het groen, voor- en naoorlogse volkswoningbouw, huur- en koop in verschillende prijsklassen, particuliere bouw in verschillende vormen en bedrijfshuisvesting. Woensel-West telt in totaal ruim 1.850 woningen, waarvan tweederde in het bezit is van woningcorporaties. Vooral woningstichting Trudo heeft met bijna duizend woningen een groot aandeel. Trudo heeft er ook een wijkwinkel. Een groot deel van de woningen van Trudo is erg klein en van een zeer matige kwaliteit.

De kwaliteit van een groot deel van het openbaar gebied is onvoldoende. De wijk bestaat uit een aantal te onderscheiden gebieden. Er is een deel van de wijk aangewezen waar huizen verkocht gaan worden. Dit gebeurt via het product 'Slimmer Kopen' waarbij mensen de mogelijkheid hebben om onder bepaalde voorwaarden voor 50% van de prijs een huis te kopen. Hierdoor wordt bereikt dat mensen er bewust voor kiezen in de wijk te wonen en binnen de wijk kunnen 'stijgen'. Twee gebiedjes zijn aangewezen voor sloop omdat de bouwtechnische kwaliteit slecht is en het overig deel van de wijk wordt 'nog niet' gesloopt. Misschien later wel. Ook hier wordt het tempo van de wijk gevolgd.

Tenslotte is er een gemengd gebied in de wijk, waar nog plannen voor moeten worden ontwikkeld. Op een aantal plekken in de wijk is in de loop der jaren een onbalans ontstaan in de spreiding van (overlastgevende) bewoners over de wijk. Er bestaan weinig mogelijkheden om dit soort ongewenste concentraties te bestrijden. Voor de huurliberalisering had de corporatie een sterk sturende rol in de woningtoewijzing. Dat kan nu niet meer, maar de corporatie is wel op zoek naar mogelijkheden om dat weer een beetje terug te krijgen.

2.1.6 Veiligheid en leefbaarheid

Een van de hardnekkigste problemen in stadsdeel Woensel-Zuid, met name in de wijk Woensel-West, wordt gevormd door de aanwezigheid van (straat-)prostitutie en drugshandel. In 2003 was de wijk een brandhaard van prostitutieoverlast. In het kielzog daarvan komen verschillende vormen van overlast in de wijk voor, een daarvan is een groep zwerfende verslaafden.

Twee jaar geleden heeft de gemeente een grote slag gemaakt op het gebied van veiligheid en het terugdringen van prostitutie in de wijk. Onder andere door het instellen van cameratoezicht en introductie van een tippelzone aan de rand van de wijk is deze overlast onder controle gebracht. De huidige tippelzone wordt niet door alle bewoners gewaardeerd. De bewonersorganisatie is tegen, andere inwoners van de wijk zijn opgelucht omdat sinds de instelling van de tippelzone er veel

minder getippeld wordt in de wijk zelf. Raamprostitutie, eerder verspreid over een aantal straten in de wijk, is geconcentreerd op het Baekelandplein.

Hoewel de grootste veiligheidsproblemen onder controle zijn, steekt een aantal nieuwe vraagstukken de kop op, met name op het gebied van leefbaarheid. Er komt steeds meer woonoverlast voor. Er zijn veel grote particuliere panden in de wijk die worden opgedeeld. Vaak wonen er Oost-Europese mensen in die in de regio werk gevonden hebben. In de panden is brandgevaar, het levert druk op de openbare ruimte op en de tuinen worden niet onderhouden. Daarbij is er sprake van illegale pensions. De gemeente ontwikkelt regelgeving om hier adequaat mee om te gaan. Ook vandalisme, drugshandel en -overlast en vervuiling van de openbare ruimte blijven hardnekkige fenomenen in de wijk en versterken het gevoel van onveiligheid en het imago van verloedering in (delen van) de wijk. Het gevoel van onveiligheid staat niet in relatie tot de sterk gedaalde overlastcijfers. Met name de gebieden waar sloop en nieuwbouw aan de orde is, vragen aandacht.

Er is geen wijkagent meer, wel veiligheidsmensen voor een groter gebied. Aangezien zeker in deze wijk kennen en gekend worden cruciaal is, wil de gemeente de wijkagent weer terugbrengen. Echter, de capaciteitsgrenzen bij de politie maakt dit vooralsnog niet mogelijk.

2.1.7 Voorzieningen in de wijk

De wijk zelf kent amper voorzieningen. Veel voorzieningen voor de wijk liggen net buiten Woensel-West. Het wijk kent ook geen sportaccommodaties, terwijl dit een belangrijke motor voor integratie en gezonde leefstijl kan zijn. Wel zijn er een aantal trapveldjes in de buurt.

Het grootste gemis is op dit moment het ontbreken van een basisschool in de wijk. De gemeente doet er alles aan om de school terug in de wijk te krijgen. Er wordt daarom veel energie gestoken in het nieuwe SPIL-centrum. Tot die tijd heeft basisschool 't Palet in een aanpalende wijk een belangrijke rol voor Woensel-West. Deze school is bewust ingericht als ontmoetings- en speelcentrum voor de buurt. Het nieuwe SPIL-centrum wordt zeker ingericht met een buurtontmoetingsruimte. Dit is urgent voor deze wijk, maar tot nu toe ontbreken structurele middelen hiervoor.

Aan het Marconiplein is een complex met woningen, werkruimten, kantoren, een marktplaats en parkeervoorzieningen ontwikkeld. (Het complex won in 2005 de Eindhovense architectuurprijs). Een van de onderdelen is de Bazaar. Op dit moment staat, als gevolg van het aanpakken van de overlast, het merendeel van de panden aan de Kop Edisonstraat leeg.

2.2 Maatschappelijke opgave

Woensel-West is een wijk met grote sociaal-economische achterstand en het is onrealistisch te denken dat dit over tien jaar niet meer zo is. Er is namelijk ook sprake van een mechanisme van in- en doorstroom van mensen met de nodige problematiek die extra inzet van vele instanties vergen en rechtvaardigen.

Op grond van de analyse in de voorafgaande paragrafen en in samenspraak met de (georganiseerde) bewoners en professionals werkzaam in de wijk, is gekomen tot een selectie van drie doorbraakthema's. Het gaat hierbij om:

1. stimuleren van ondernemerschap;
2. de aanpak van problemen achter de voordeur;
3. benut de SPIL.
- 4.

Dit zijn de thema's waar, bovenop het fundament van het lopende beleid zoals GSB en Integrale Wijkvernieuwing, de komende jaren in Woensel-West het verschil gemaakt kan worden met de Krachtwijkeraanpak.

2.2.1 Stimuleren van ondernemerschap

Woensel-West is een wijk met een ondernemend imago. Er is veel kleinschalige bedrijvigheid en er wordt geïnvesteerd in een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Tegelijkertijd is er veel concurrentie van de Woenselse Markt en Kruisstraat. Ook is de koopkracht in de buurt niet groot, waardoor de lokale bedrijvigheid het niet gemakkelijk heeft. Het stimuleren van het ondernemerschap in de wijk moet twee doelen dienen: het creëren van werkgelegenheid in de wijk (starters uit de wijk, maar ook nieuwe banen) en het verbeteren van het imago van de wijk. Op dit moment zit er namelijk ook nog veel 'ongewenst' en soms overlastgevend ondernemerschap in de wijk.

Om de 'Kraamkamereconomie' van Woensel-West te versterken moet de 'infrastructuur' voor ondernemers verbeteren. Dit kan variëren van het bieden van laagdrempelige en uitbreidbare bedrijfsruimten, tot en met het bieden van faciliteiten, bijvoorbeeld op het gebied van regellichte zones, administratie, begeleiding en opleiding, kinderopvang en microkredieten voor starters. Gebruik maken van het bedrijfspunt en de expertise van de werkgroep Buurtbedrijvigheid ligt voor de hand. Tegelijkertijd moet de ongewenste bedrijvigheid stevig aangepakt worden. Verwerving van onroerend goed op strategische plaatsen zou tot de mogelijkheden moeten behoren.

2.2.2 Aanpak van problemen achter de voordeur

In de wijk Woensel-West woont een groep bewoners die moeilijk bereikt wordt. Deze groep is in de wijk ontstaan als gevolg van de extramuralisering van de zorg, beleid uit de 80er en 90er jaren. De doelgroep bestaat uit mensen met ernstige problemen. In omvang is deze groep beperkt en is redelijk goed in kaart gebracht. De problemen waarmee deze groep wordt geconfronteerd zijn echter zeer hardnekkig. Daarbij gaat het vaak om een combinatie van een aantal problemen als armoede, werkloosheid, sociale isolatie, schaamte, psychologische problemen en huiselijk geweld. Waardoor mensen ook niet meer deelnemen aan de maatschappij; niet deelnemen aan werk, niet deelnemen aan activiteiten. Ze leven geïsoleerd 'achter hun voordeur', vragen maar moeilijk om hulp en zijn het vertrouwen in instanties kwijt. Het is de opgave deze mensen te helpen weer mee te kunnen doen, weer zelfstandig te kunnen zijn en eigenwaarde te krijgen. Dit geeft ook een goede impuls aan de wijk en leidt tot minder overlast, een betere sfeer, meer woongenot en een goede voorbeeldfunctie voor andere mensen. Ook andere partijen hebben er baat bij, zoals

woningcorporaties die minder te maken hebben met huurachterstanden en burenruzies. Of de politie die de veiligheid in de wijk ziet verbeteren.

Iedereen realiseert zich dat deze mensen met vele instanties te maken hebben, die zich allen concentreren op een facet van de problematiek van deze mensen, en van elkaar niet altijd weten wat ze doen. We werken nog teveel naast elkaar en weten elkaar te weinig te vinden.

In 2005 is de GGzE gestart met het project maatschappelijke steunsystemen, met een kwartiermaker in Woensel-West. Dit project is erg succesvol, maar is erg afhankelijk van enkele personen en loopt binnenkort ook af. En dat is jammer, want belangrijke factoren van succes zijn juist continuïteit, vertrouwen en bereikbaarheid. Ook is er gewoonweg tijd nodig om deze mensen te helpen; een uurtje problematiek doorspreken is niet voldoende. Een persoonsgerichte en laagdrempelige aanpak, huis aan huis, waarbij instanties nauw samenwerken is noodzakelijk.

2.2.3 Benut de SPIL

Bij dit thema gaat het om het versterken van de gebruikswaarde van het SPIL-centrum met behulp van nieuwe samenwerkingsvormen, die de uitvoeringskracht verhogen. In 2009 wordt een SPIL-centrum in Woensel-West gerealiseerd. In het SPIL-centrum komt een basisschool, peuterspeelzaal, voor en naschoolse opvang, een consultatiebureau en een ontmoetingsplaats voor wijkbewoners. Maar het SPIL-centrum is meer. Het moet dé ontmoetingsplek voor de wijk worden. Daar zitten de doorbraakkansen voor Woensel-West.

Het is van belang om continu in dialoog met bewoners zijn om te weten waar zij behoefte aan hebben en om hier vervolgens op in te spelen binnen het SPIL-centrum. Dit vraagt om een grote flexibiliteit in organisatievorm en vraagt ook veel van de betrokken instellingen. Een uitdaging daarbij is, dat het geen besloten bolwerk wordt, maar dat steeds nieuwe bewoners bereikt worden. Alleen op die manier kan het ook echt een centrum worden waar veel bewoners elkaar weten te ontmoeten. Een belangrijke praktische voorwaarde is dat er een goede beheerder is. Iemand die een gezicht geeft aan het SPIL-centrum en open staat voor alle bewoners in de wijk.

Intermezzo: Het verhaal van Woensel-West, 2015

Ingesloten tussen de Marconilaan, Boschdijk, het voormalige hoofdkantoor van Philips en de spoorlijn Eindhoven – Den Bosch ligt een dorp in de stad Eindhoven: Woensel-West. De straatbordjes dragen de naam van natuurkundigen. Een blijvende herinnering aan de tijd vanaf de jaren 1920 toen arbeiders en hoger opgeleid personeel van Philips hun intrek namen in de wijk.

In de namiddag is het een levendig schouwspel in Woensel-West. Sjanneke Berkenbosch loopt al keuvelend met haar buurvrouw Coby richting Wattstraat. Rustig aan, want met haar heup zit het nog steeds niet lekker. Het is een gezellige wandeling, langs het veldje van de Johan Cruyff Foundation, de ICT werkplaats en het opgeknapt speeltuintje. Onderweg is het een 'hallo' hier en een 'houdoe' daar. Als vanouds zitten veel bewoners voor hun deur op wit plastic stoeltjes. Sommigen al stevig aan het bier. Hier en daar worden ramen gelapt en motoren opgewreven in het voortuintje. Aan die tuintjes is veel af te lezen. De één zet de bloemetjes letterlijk buiten, de ander laat de boel overwoekeren met onkruid.

Sjanneke Berkenbosch peinst nog wat na over het handen en voeten gesprekje dat ze die ochtend probeerde te voeren met haar Turkse buurvrouw. Mevrouw Akpinar verloor vorig jaar haar man en leeft nu heel teruggetrokken. Het echtpaar Berkenbosch gunt haar een beetje vertier. Zal het haar lukken om haar buurvrouw mee te tronen naar het SPIL-centrum waar ze nu naar op weg zijn? Ze weet dat daar ook speciale activiteiten zijn voor Turkse vrouwen. Tjeu, haar man is nu zover dat hij het tuintje van mevrouw Akpinar onderhoudt. Maar het is moeilijk om een gesprek aan te knopen. Zodadelijk zal ze Emine, of Mikel aanschieten om te vragen of zij eens met mevrouw Akpinar willen praten. Deze boegbeelden van de wijk verstaan de kunst om het vertrouwen te winnen van bewoners die hun huis bijna nooit uitkomen. Het is heel bijzonder hoe zij het voor elkaar krijgen om mensen met problemen, of stoornissen met elkaar in contact te brengen.

Ondertussen moeten de dames goed opletten dat ze geen peuter onder hun rollator krijgen. Want de 1e en 2e Franklinstraat zijn echte speelstraten geworden, een paradijs voor jong én voor oud. Meestal maken zij een praatje met de jonge moeders over hun kroost. Die vinden het reuze prettig om alle voorzieningen voor hun kinderen in het SPIL-centrum te hebben, niet alleen de school, het Palet, maar ook het consultatiebureau, de peuterspeelzaal en de buitenschoolse opvang.

Sjanneke Berkenbosch ziet er naar uit om het vaste bewonersclubje te ontmoeten in het SPIL-centrum. Toen de deuren van het Centrum opengingen had zij het idee om haar wekelijks koffie uurtje met Coby te verplaatsen naar deze prachtige ontmoetingsplek. Veel gezelliger om hier iedere dinsdag vaste prik een bakkie te doen met vrouwen uit de wijde omgeving. Ze begonnen met z'n tweetjes, maar intussen is het zwaan kleef aan geworden. Haar Tjeu heeft hier z'n eigen bedoening. Hij doet klussen voor Claudio, de beheerder, die in de wijk is groot geworden. Een enthousiaste vent die zorgt dat in dit centrum iedereen aan zijn trekken komt. En met een arendsblik toeziet op het naleven van de huisregels.

Claudio moedigt het samenspel aan tussen de instanties die achter de schermen zorgen dat het SPIL-centrum draaiend blijft. Niet gemakkelijk, heeft hij wel eens in vertrouwen verteld. Voor je het weet slaat de bureaucratie weer toe en verdwijnen de ideeën en wensen van bewoners stilletjes naar de achtergrond. Aan Claudio hebben ze wat dat betreft een goeie. Die dwingt partijen continu om zich te verplaatsen in de wijkbewoners en door hún ogen te kijken naar het reilen en zeilen in het SPIL-centrum.

Tjeu vindt het prachtig dat er aandacht is voor jonge gasten uit de buurt, die in het Spilcentrum even welkom zijn als ieder ander. Hij kent de kritiek op de jeugd uit zijn omgeving, zeker die van zijn leeftijdgenoten. Maar laten we eerlijk zijn, zelf wilde hij vroeger ook niet deugen. Hij herkent het gevoel van onmacht bij die opgeschoten jongeren van nu. Hij weet hoe belangrijk het is om je gerespecteerd te voelen en een kans te krijgen. Zo heeft hij met zijn Sjanneke ook een bestaan op kunnen bouwen. Natuurlijk zien ze hem als die ouwe van het Celsiusplein. Maar ondertussen vertellen ze hem wel met trots over de stages die ze lopen via het Bedrijfspunt. En hij wéét dat die zogenoemde raddraaiers met een schuin oog kijken naar

de startende ondernemers op de kop van de Edisonstraat. Dat doen een paar studenten uit de wijk trouwens ook, die na een stage in het Spilcentrum nu hun volgende stap willen zetten.

Die Edisonstraat is een verhaal op zich. Woensel West had altijd al een traditie van kleine ondernemers uit verschillende culturen. De middenstand van vroeger is geleidelijk aan uit de wijk verdwenen. Het gebied rond de Bazaar is nu de kraamkamer voor startende ondernemers. Hier krijgen starters alle gelegenheid om te pionieren en hun bedrijfje verder uit te bouwen. Tjeu neemt hier altijd een kijkje voordat hij richting huis gaat. En natuurlijk kan hij het niet nalaten om even een rondje boulevard te doen om te zien hoe de meiden erbij zitten. Zijn Sjanneke moet daar altijd hartelijk om lachen.

3 Aanpak van de doorbraakthema's

De in het vorige hoofdstuk beschreven maatschappelijk opgave is stevig. Vernieuwende aanpakken zijn nodig om hier echte doorbraken op te bereiken. In Eindhoven is daarom gekozen voor een vernieuwend proces van maatschappelijke coalitievorming, waarbij de gemeente Eindhoven organisaties en bewoners actief uitgedaagd heeft om (nieuwe of bestaande) coalities te vormen en gezamenlijk te "bieden" op de opgaven die liggen in de wijk. Dit proces heeft veel energie losgemaakt. Een groot aantal coalities hebben zich gecommitteerd aan de aanpak in de wijk. Dit hoofdstuk beschrijft de aanpak van de doorbraakthema's, die gebaseerd is op de "biedingen" die gedaan zijn aan de wijk. Ook wordt aangegeven wat daarbij van het Rijk wordt gevraagd. Ter illustratie zijn in dit hoofdstuk aan het begin van elke paragraaf de biedingen en coalitiepartners aangegeven.

Sommige zaken kunnen snel opgepakt worden, andere vergen nog een stevige uitwerkingsslag. De uitwerkingsthema's die hier nader worden geduid, sluiten aan op het werk dat in het kader van de integrale wijkvernieuwing wordt uitgevoerd.

3.1 Uitvoeringskracht in de wijk

MAAK HET WAAR in Woensel-West

Versnellen en versterken van de uitvoeringskracht

In Woensel-West worden al jaren door bewoners en professionals veel inspanningen gepleegd om de wijk te verbeteren. In het kader van het Grotestedenbeleid en de integrale wijkvernieuwing zijn veel initiatieven genomen om de leefbaarheid en de kwaliteit van de wijk te verbeteren. Toch is er een aantal hardnekkige problemen die we met de bestaande organisatievormen en werkwijze niet kunnen oplossen. Daarvoor is een omslag in het werken in de wijk nodig. We zetten in op nieuwe vormen van samenwerking; samenwerking waarbij de behoefte en de belangen van de bewoners centraal staan. Daarbij zetten we in op: aanwezigheid in de wijk, steunpunten in de wijk, uitvoeringsmandaat op wijkniveau, het blijvend ontwikkelen en uitbouwen van maatschappelijke coalities en het afsluiten van een buurtcontract met professionals en bewoners.

De volgende partners willen zich hiervoor inzetten: Gemeente Eindhoven, Lumensgroep, Woonbedrijf, Trudo, Wooninc, Domein, Openbare bibliotheek Eindhoven, Stichting Eindhoven maakt het waar. Uiteraard in samenwerking met alle andere betrokkenen in Woensel-West.

Zij bieden Woensel-West ondermeer: regie in de aanpak van problemen achter de voordeur, regie in de krachtwijken, krachtwijken informatiepunt, frontlijnsturing, maak het waar, Eindhoven doet 't gewoon.

In Woensel-West worden al vele jaren veel inspanningen gepleegd om de wijk te verbeteren. Desondanks blijven zich in de wijk een aantal problemen voordoen. Bewoners raken daardoor teleurgesteld en verliezen het vertrouwen in de professionals en in de organisaties die ze vertegenwoordigen. Dit draagt mede bij aan de gevoelde kloof tussen burger en bestuur.

Tegelijkertijd staat in Eindhoven burgerparticipatie hoog in het vaandel. Niet voor niets gaan veel van de bestuurlijke uitgangspunten in het coalitieakkoord *Eindhoven Één* over burgerparticipatie. We willen de samenwerking met burgers verbeteren maar ook mensen stimuleren en activeren om

mee te doen, mee te werken en mee te denken aan stad, buurt of wijk en hen daartoe voldoende in staat stellen. Waar mogelijk willen we inwoners vroegtijdig betrekken bij ontwikkelingen en meer zeggenschap geven aan burgers in hun eigen buurt, straat of wijk.

Er zijn veel verschillende interpretaties van het begrip burgerparticipatie. Burgerparticipatie blijkt een containerbegrip voor alles wat te maken heeft met de relatie tussen burgers en overheid en zelfs breder dan dat. Toch blijkt dat er wel een ruwe tweedeling te maken is. Deze spitst zich enerzijds toe op *actief burgerschap* (de mate waarin burgers zich verantwoordelijk voelen voor de kwaliteit van samenleven in stad, wijk of buurt en zich actief inzetten om deze te verbeteren) en anderzijds op *interactieve beleidsvorming* (burgers betrekken bij de voorbereiding, bepaling, uitvoering en evaluatie van beleid). Tussen het stimuleren van actief burgerschap en het streven naar interactieve beleidsvorming ligt een nauwe relatie. Enerzijds vraagt het bevorderen van interactieve beleidsvorming om stimulering en ondersteuning van (de organisatie van) burgers. Anderzijds is het niet geloofwaardig burgers aan te zetten tot grotere betrokkenheid bij hun directe omgeving als het gemeentelijk beleid door hen niet te beïnvloeden is.

Inmiddels is een visie en een uitvoeringsprogramma burgerparticipatie ontwikkeld met als titel "Maak het mee!". Dit programma beoogt ertoe bij te dragen dat burgers zich door de gemeente gehoord en serieus genomen voelen en dat de betrokkenheid en het zelforganiserend vermogen van burgers vergroot. In de Eindhovense aanpak van de Krachtwijken is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de uitgangspunten in het programma Burgerparticipatie. Zowel in de vormgeving van het proces om de kernen tot de wijkactieplannen (bijvoorbeeld door het uitnodigen tot en faciliteren van bewonersinitiatieven), als in de beoogde aanpak van de uitvoering (zoals actieve ondersteuning van bewoners en het beschikbaar stellen van buurtbudgetten).

Wij constateren dat een omslag noodzakelijk is in het werken in de wijk. Dat geldt voor de professionele organisaties die in de wijk actief zijn, maar zeker ook voor bewoners in de wijk. Bewoners zijn in veel gevallen nog een vragende partij en zijn nog onvoldoende in staat zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de ontwikkeling van de wijk. Nieuwe vormen van samenwerking zijn noodzakelijk om de vragen en problemen in de wijk aan te pakken. Samenwerking waarbij de positie van de bewoner en zijn of haar omgeving centraal staat.

Om die omslag te kunnen maken, is het volgende nodig:

- een grotere sensitiviteit op de behoefte van de wijk en haar diversiteit van bewoners. Het ontwikkelen van deze sensitiviteit vraagt nadrukkelijk om het (terug)winnen van het vertrouwen van de bewoners om te weten wat er speelt in de wijk, in de straat en achter de voordeur;
- uitvoeringskracht en doorzettingsmacht op wijkniveau om snel, slagvaardig en gecoördineerd in te kunnen spelen op huidige en toekomstige behoeften en problemen;
- vernieuwende samenwerkingsvormen tussen professionele organisaties, waarbij gedeelde doelstellingen en uitgangspunten, onderling vertrouwen, respect voor ieders rol centraal staat;
- naar de bewoners het permanent verschaffen van helderheid over wat verwacht mag worden, aanspreekbaar zijn op resultaten en een open houding voor kritiek;
- aan bewoners duidelijk maken dat zij uiteindelijk verantwoordelijkheid moeten – kunnen – nemen voor de ontwikkeling van de wijk.

Verschillende professionele organisaties hebben bovenstaande zaken in meer of mindere mate allemaal wel hoog in het vaandel staan. Echter, om echte doorbraken te bereiken zal dit vertaald moeten worden naar de onderlinge samenwerkingsrelaties, naar nieuwe vitale coalities.

Intermezzo: Ervaringen met het Veiligheidshuis, Centrum voor Jeugd en Gezin en Brainport

Een leidende rol van de gemeente op dit thema vloeit voort uit de bijzondere rol van de lokale overheid. Partners in de stad verwachten namelijk dat de gemeente visie heeft op het vraagstuk van complexe, multipartijen-samenwerking en daarin het voortouw neemt. Op deelgebieden hebben we dit recent gezien bij de realisatie van het Veiligheidshuis, het SPIL-concept en het Centrum voor jeugd en gezin. De gemeente heeft hier met veel (relatief autonome) partners op complexe materiegebieden samenwerkingsconvenanten gesloten waar heldere afspraken over éénduidige prioritering en regievoering vastgelegd zijn. Deze samenwerking met veel organisaties is vrijwillig tot stand gekomen en werkt doordat overeenstemming bestaat over het gemeenschappelijke doel. Dit model, wat nu goed werkt op het gebied van veiligheid en de aanpak van jeugdvragestukken, is ook goed bruikbaar voor de ontwikkeling van de wijk.

De samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen binnen de Brainport-strategie is een ander voorbeeld waar innovatieve samenwerkingsvormen tot succes kunnen leiden. Door het grote organiserend vermogen en het gezamenlijk geformuleerde doel heeft de regio Eindhoven zich ontwikkeld tot de toptechnologieregio van Nederland. In onze aanpak van de Krachtwijken wordt dan ook voortgebouwd op de lessen die hier geleerd zijn.

De gemeente Eindhoven zal samen met haar partners in de wijk het voortouw nemen om in Woensel-West deze omslag te maken. In het verlengde hiervan worden op korte termijn een aantal activiteiten ondernomen:

- vergroten van de (gemeentelijke) **presentie** in de wijk. Door meer en beter aanwezig te zijn in de wijk, door aanspreekbaar te zijn voor bewoners en partners en door op wijkniveau de samenwerking en netwerken te intensiveren, verwachten wij dat slagvaardiger opgetreden kan worden en maatwerk geleverd wordt.
- er zullen op korte termijn **steunpunten** in de wijk ingericht worden waar bewoners laagdrempelig terecht kunnen;
- het **mandaat** op wijkniveau wordt aanzienlijk vergroot. Er zal een kanteling gaan plaatsvinden, waarbij doorzettingsmacht en besluitvormingskracht steeds meer van het stedelijk niveau naar het wijkniveau gebracht zal worden, zodat besluitvormingstrajecten korter worden en slagvaardigheid waargemaakt kan worden;
- met de bewoners van Woensel-West zal een **buurtcontract** opgesteld worden met daarin concrete afspraken waaraan op korte termijn in ieder geval invulling aan gegeven zal worden. Met het buurtcontract, dat naast de gemeente ook ondertekend zal worden door alle bij de afspraken betrokken professionele organisaties, wordt helderheid verschaft over wat de bewoners mogen verwachten en wanneer. Ook worden partijen gebonden op hun samenwerking. In het buurtcontract worden ook afspraken gemaakt over het versterken van de eigen verantwoordelijkheid van bewoners ('empowerment');
- er zal blijvend geïnvesteerd worden in het **ontwikkelen en uitbouwen van de maatschappelijke coalities** voor Woensel-West. Onder andere het binden van het bedrijfsleven aan de Krachtwijkambities heeft hoge prioriteit. Daarnaast heeft de gemeente Eindhoven in het kader van het Grotestedenbeleid convenanten met de TU/e, Fontys Hogescholen, de Design Academy en het ROC. De expertise die binnen deze kennisinstellingen aanwezig is, zal ook optimaal ingezet worden voor de Krachtwijken.

Onze inzet op de doorbraakthema's moet daarom bezien worden in bovenstaand kader. Dit is feitelijk onze basishouding waarmee wij de gekozen prioritaire thema's met onze partners

tegemoet zullen treden. Dit zal ook gevolgen gaan hebben voor de structuur en werkwijze van onze organisaties. Wellicht is het hierbij interessant om naar vernieuwende organisatievormen te kijken, waarbij professionals niet direct onder aansturing van hun eigen organisatie werken, maar, met een goede verankering in hun eigen organisatie, deels gedetacheerd kunnen worden in de wijk.

In Woensel-West worden op dit moment plannen uitgewerkt om op basis van bovenbeschreven filosofie een **uitvoeringsbedrijf** in de wijk vorm te geven, dat zich richt op de sociaal-fysieke doorontwikkeling van de wijk. Achterliggend idee is het vergroten van de slagkracht en uitvoeringskracht door het op afstand zetten van de uitvoering. Uitgaande van een helder mandaat en een transparant bestuurlijk kader zou daarmee met kortere lijnen en snellere besluitvorming wellicht betere resultaten geboekt kunnen worden.

Wat vragen we van het Rijk

Van het Rijk vragen wij commitment en ondersteuning op de beoogde werkwijze en uitgangspunten. Wij vragen dat het Rijk haar invloed aanwendt zodat organisaties die onderdeel uitmaken van de Rijksoverheid of waar de Rijksoverheid direct of indirect sturing aan geeft en die op lokaal niveau actief zijn, zich als actieve partners opstellen in de beoogde samenwerkingsvormen en eventueel daaruit voortvloeiende convenanten en/of samenwerkingsovereenkomsten.

Verder vragen wij een éénduidig meldpunt bij het Rijk waar wij terecht kunnen wanneer de samenwerking hapert en/of wanneer wij op lokaal niveau tegen problemen aanlopen die op Rijksniveau opgelost moeten worden, inclusief overbodige en/of hinderlijke regelgeving. Om maximaal transparant naar elkaar en naar de bewoners te zijn, verwachten wij van dit meldpunt "Kafka" dat alle binnenkomende vragen op een website gepubliceerd worden en dat een protocol voor afhandeling, inclusief termijnen, afgesproken wordt.

3.2 Stimuleren van ondernemerschap

ONDERNEEM in Woensel- West

Aanpak van werkloosheid door stimuleren van de wijk economie

Woensel- West is een ondernemende wijk; er is veel kleinschalige bedrijvigheid en er wordt geïnvesteerd in een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Er is echter ook nog veel ongewenst en soms overlastgevend ondernemerschap in de wijk en de diversiteit van de ondernemingen is nog onvoldoende. Het is de opgave het ondernemerschap in Woensel-West te stimuleren. We zetten in op drie sporen: verbeteren van de infrastructuur van de wijk economie, actief benaderen van niet-werkenden en creëren van directe werkgelegenheid.

De volgende partners willen zich hiervoor inzetten: Gemeente Eindhoven

Rabobank, NV Rede, KvK, Polyground BV, politie, bedrijfspunt Woensel- West, CWI, UWV, de Lumens groep, achams, fatiha, Fontys Actief, Ergon, werkgroep buurt bedrijvigheid (Stichting Woensel-West), ROC, Trudo, GGzE, Keuken Confessions, De combinatie jeugdzorg, Werk Team BV, ABN AMRO, Chainworks BV, MEE,.

Zij bieden Woensel West ondermeer: M&M's Micro en Mesokredietfonds, "kanszone"

aankoop en bouw op geschikte bedrijfslokaties, Werkplein in de wijk, "Ontdek je talent en doe mee!", Woensel-West Actief, Voor elkaar: werken aan zorg en zorgen voor werk, Eetcafé, De Voortuin, je eigen zaak in Woensel-West, sociale economie in Woensel-West, arts&crafts in Woensel-West.

Woensel-West heeft veel potentie op het gebied van ondernemerschap. Om dit ondernemerschap te stimuleren wordt al een aantal jaren gewerkt aan het project 'Bedrijfspunt'. Er zit al de nodige bedrijvigheid in de wijk, waarbij aangetekend moet worden dat niet alle bedrijvigheid even gewenst is. Om het ondernemerschap verder te stimuleren wordt ingezet op het verbeteren van de economische infrastructuur in de wijk en het ondersteunen van (startende) ondernemers.

Versterken van de infrastructuur

Om ondernemers te faciliteren wordt ingezet op het beschikbaar maken van **flexibele en betaalbare bedrijfsphuisvesting**. Om kleinschalige, startende bedrijvigheid te huisvesten wordt gedacht aan combinaties van wonen en werken. Zeker in die delen van de wijk waar sloop en herbouw aan de orde is, zijn deze combinaties relatief gemakkelijk te realiseren. Ook de kop van de Edisonstraat biedt kansen als entree van de wijk, bijvoorbeeld door een gericht verwervingsbeleid.

Daarnaast zullen voor ondernemers **micro- en mesokredieten** ontwikkeld en/of beter toegankelijk gemaakt worden om start en groei te financieren. In overleg met het Rijk zal bezien worden of de administratieve lasten voor met name kleinschalig ondernemerschap verlicht kunnen worden, ook in relatie tot het mogelijk creëren van een kanszone in Woensel-West.

Ondersteunen van ondernemers

De bewoners hebben bewezen dat zij een grote bijdrage aan dit thema kunnen leveren. Het uit de werkgroep buurtbedrijvigheid voorkomende Bedrijfspunt Woensel-West is succesvol en heeft een voorbeeldfunctie voor andere wijken. Onder andere zal van hieruit de **ondernemersnetwerken** verder versterkt worden en het wijkgericht **ondersteunen van starters en kleine zelfstandigen**, met name voor mensen die op dit moment geen werk hebben. In dit kader zullen **coaching**-trajecten ontwikkeld worden. Ook zullen concrete bewonersinitiatieven, die gericht zijn op het versterken van het ondernemerschap, gesteund worden, zoals bijvoorbeeld het Eetcafé (wat tevens een sociale functie heeft).

Tenslotte grenst Woensel-West aan het ontwikkelgebied Strijp-S. Het streven is dan ook om strategieën te ontwikkelen waarmee Woensel-West meeprofiteert van de ontwikkeling van het nieuwe, hoogstedelijke woon-, werk- en leefmilieu. Het biedt naar de toekomst toe een interessante "afzetmarkt" voor bedrijven uit Woensel-West (mits de juiste 'niche' aangeboord wordt). Wellicht zouden ook interessante ondernemersnetwerken gevormd worden over de grenzen van deze wijken heen. In het verlengde daarvan zal ook bezien worden in hoeverre in Woensel-West geschikte **atelierruimte** beschikbaar gesteld kan worden om een brug met Strijp-S te kunnen slaan.

Activering

Geconstateerd wordt dat, ondanks het stimuleren van de wijk economie en de bedrijvigheid in de wijk, er in de wijk ook een groep is voor wie het ondernemerschap of zelfs een reguliere baan niet haalbaar is. Ook redt niet iedere ondernemer het, waardoor hij terug kan vallen op loondienst of een uitkerings situatie.

Daarom willen we ook in Woensel-West bewoners die langs de kant staan, activeren door gericht **individueel maatwerk** te bieden. Extra aandacht gaat hierbij vooral uit naar mensen waarbij de afstand tot de arbeidsmarkt (te) groot is. Specifieke aanpakken zijn bijvoorbeeld nodig voor de relatief grote groep ex-psihiatrische patiënten en mensen met verslavingsproblemen.

Wij willen, in samenspraak met het Rijk en met partners, op korte termijn **vernieuwende participatie-arrangementen** ontwikkelen, die erop gericht zijn om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Idealiter leidend tot een reguliere baan, maar in ieder geval leidend tot een actieve bijdrage aan de samenleving, wanneer regulier werk (nog) een brug te ver is. Daarbij is het van belang dat niet de regeling leidend moet zijn, maar wat er nodig is om hem of haar effectief te activeren (belang van de bewoners in plaats van de 'organisatielogica'). Wij gaan dan ook een **instrumentarium** ontwikkelen waarbij, afhankelijk van de persoon, **maatwerk** geleverd kan worden, variërend van werken in een SW-bedrijf, werken in de private sector met loonkostensubsidie, (vrijwilligers)werk met behoud van uitkering, werkervaringsplaatsen, etc. Dit alles aangevuld met op maat gesneden trajecten van competentie-ontwikkeling. Hierbij gaat het dan zowel om de juiste mix van vakgerichte scholing, taalvaardigheden en sociale vaardigheden. Dit alles moet vanuit een breed **lokaal participatiefonds** gefinancierd moeten worden. Om dat te kunnen doen, moet in nauw overleg met het Rijk een stevige slag geslagen worden met de ontschotting en vereenvoudiging c.q. verbreding van regelgeving rondom met name de WWB, WSW, WEB en WI.

Er bestaan op dit gebied al concrete plannen binnen het Rijk. Zowel het Bestuursakkoord van het Rijk en de VNG en het recent verschenen Deltaplan Inburgering bevatten concrete voornemens om hiermee een start te maken in 2008. Dit past uitstekend in de voorgestane aanpak. In het kader van de Krachtwijkenaanpak is vooruitlopend hierop extra experimenteerterruimte gewenst.

Ook hier is de relatie met ondernemerschap overigens prima te maken. Het concept van de ICT-winkel, waar langdurig werklozen de gelegenheid krijgen om tweedehands computers te repareren en te verkopen is een goed voorbeeld en verdient verdere ondersteuning, bijvoorbeeld door verbreding naar andere branches. Uiteraard zullen de ondernemers uit de wijk nadrukkelijk betrokken worden en gevraagd worden een rol te spelen bij het aan de slag helpen van bewoners.

Wat vragen we van het Rijk?

Met het Rijk willen bezien hoe de drempels om eigen ondernemingen te starten, verder verlaagd kunnen worden. Ook het wijkgericht inzetten van de diensten van de Kamer van Koophandel is hierbij punt van aandacht.

Wij willen graag met het Rijk bezien op welke wijze Woensel-West als "kanszone" aangewezen kan worden om de wijk economie te versterken en om (startende) ondernemers optimaal te faciliteren. Nadruk ligt hierbij op het faciliteren van (startende) ondernemers en administratieve lastenverlichting.

Tenslotte vragen we om vrijheid om in Woensel-West op maat gesneden participatiearrangementen aan te kunnen bieden aan de betreffende inwoners. We vragen daarom om een grotere bestedingsvrijheid in de WWB (W-deel), WSW, WEB en WI. Wij vragen om experimenteerterruimte, waarbij we onder andere door ontschotting een lokaal Participatiefonds vormen waarmee maatwerkarrangementen geboden kunnen worden.

Tenslotte vragen wij dat CWI (o.a. WW) en UVW (m.n. WIA en WAJONG) ook experimenteerterruimte wordt geboden om samen met ons een ontschot aanbod te ontwikkelen. Korte lijnen en effectieve afstemming met deze organisaties is hierbij van groot belang.

3.3 Aanpak van problemen achter de voordeur

DOE MEE in Woensel-West

Gezamenlijke aanpak van problemen achter de voordeur

In Woensel-West is er sprake van maatschappelijke uitsluiting; er wonen mensen die niet meer meedoen en vereenzamen. Dit komt voort uit veelal een combinatie van problemen als verslaving, psychische problemen, ouderdom, armoede en taalachterstand. Het is zaak dit persoonlijk leed achter de voordeur in Woensel-West aan te pakken. We zetten daarbij in op signalering en outreachende aanpak voor doelgroepen.

De volgende partners willen zich hiervoor inzetten: Gemeente Eindhoven, Trudo, Woonbedrijf, Domein, de Lumensgroep, GGzE, Novadic-Kentron, GGD, CWI, UWV, Ergon, Zuidzorg, SKPO, Salto, Peuterplaza, Korein Kinderplein, ROC, Neos, Politie, stichting Zet Tilburg, Stichting rehabilitatie '92, conquest, zelforganisatie stichting Nese, marokkaanse vader-en moedercomité, MAJ, Achams, Team ministeries, SSB, JEM-kids, bureau jeugdzorg, Openbare bibliotheek Eindhoven, Wooninc, PSV, Bureau Sportformule, NIGZ, Fontys Hogeschool Sittard, Meulenbroeks & De Boer, KDS, Fontys Hogescholen.

Zij bieden Woensel West ondersteuning: Frontliners, een vertrouwd aanspreekpunt in de wijk, Veiligheid begint bij voorkomen, specifiek inzet m.b.t. tieners, armoede en gezondheid van kinderen, "kennis en gekend worden", bewegen als warming-up voor re-integratie, training "begrijpt u mij", Klapperproject, Beter Wonen, Power: Empowerment voor allochtone jongeren, Praktische ondersteuning in huis, The Idea Store, Scoren voor Gezondheid, Buitengewoon (maatschappelijk Steunsysteem), Educatief zorgsysteem, T+huis.

Bij de aanpak van problemen achter de voordeur (zoals armoede, sociale uitsluiting, gebrek aan zinvolle dagbesteding, vervuiling, opvoedingsproblemen, relatieproblemen, gezondheidsproblemen, psychische en psychosociale problemen enz.) is een omslag naar de beoogde manier van werken, zoals beschreven in paragraaf 3.1, een noodzakelijke randvoorwaarde om doorbraken op dit gebied te bereiken. De groep bewoners die 'achter de voordeur' moet worden bereikt, bestaat uit mensen die een reële vraag voor ondersteuning en zorg hebben.

Diverse partijen in de buurt signaleren op dit moment al problematiek achter de voordeur, waarbij triage, de uitzuivering van aard en zwaarte van de problematiek, volgens het principe van "First things First" en warme overdracht ontbreekt. Hulpverlenende instellingen weten vaak van elkaar niet dat ze met dezelfde cliënt bezig zijn en hoe het staat met de resultaten. Ook is er momenteel geen enkele instantie die de coördinatie en het totaaloverzicht heeft op de hulpverlening. Daardoor vallen mensen tussen wal en schip en sluiten de sectorale oplossingen niet altijd even goed aan op de daadwerkelijke behoeften van de mensen waar het om gaat. Het doorbreken van verkokering en bureaucratie, het toewerken naar een andere werkwijzen en samenwerkingsvormen en het leveren van toegesneden maatwerk zijn de fundamenten van onze aanpak.

Er zal een antwoord gegeven moeten worden op de volgende vragen:

- Veel buurtbewoners en talloze zeer uiteenlopende professionals komen "achter voordeuren" en treffen daar vaak een complex van problematieken aan. Wie coördineert dit en volgt de vervolgacties kritisch?
- Bij sommige voordeuren komt eigenlijk niemand, waar dat wel zou moeten. Wie heeft daar een outreachende taak?
- Van veel ondersteunende buurt en stedelijke activiteiten/voorzieningen wordt geen gebruik gemaakt door die bewoners waarvoor wie ze juist bedoeld zijn. Wie koppelt vraag en aanbod op een meer persoonlijk manier?

- Wie houdt steeds contact met kwetsbare bewoners en is maximaal present als dat nodig is?
- Hoe leiden al deze op maat gerichte persoonlijke activiteiten tot beter inzicht wat er op wijkniveau/stedelijk zou moet gebeuren?
- Als er gekozen wordt voor coördinatie en regie op huisdeur en wijkniveau hoe doen we dat? En is hierbij dan ook sprake van doorzettingsmacht?
- Hoe zorgen we ervoor dat bestaand stedelijk instrumentarium zoals SPIL-centra, Centrum voor jeugd en gezin en Veiligheidshuis goed aansluiten bij "regie achter de voordeur" en regie op wijkniveau?

Om adequaat antwoord te kunnen geven op deze vragen, gaan we op basis van goede ervaringen met vergelijkbare aanpakken, bij de realisatie van de convenanten van Veiligheidshuis, SPIL-centra en Centrum voor jeugd en gezin, in Woensel-West een slag maken om met partners in de wijk de wijze van coördinatie en regievoering op deze complexe materie vorm te geven.

We gaan op dit gebied, voortbouwend op wat al gebeurt in de wijken, een *sluitende aanpak* realiseren voor het signaleren, prioriteren, opvolgen en bewaken rondom de aanpak van (complexe en veelal een cumulatie van) problemen van mensen. Dit alles in de eerder geschetste context van slagvaardigheid, transparantie en uitvoeringskracht in de wijk. Een dergelijke sluitende aanpak is haalbaar omdat het een beperkte en overzichtelijke groep betreft.

Signaleren

Om de signaleringsfunctie structureel te versterken en de aanwezigheid in de wijk te vergroten willen wij in Woensel-West de *buurtmaatschappelijk werkers* (her-)introduceren naar analogie met de succesvolle schoolmaatschappelijk werker. Het gaat hier dan zowel om het deels anders inzetten van het bestaande maatschappelijk werk gekoppeld aan een forse vernieuwing en naar verwachting uitbreiding.

Deze personen weten wat er speelt in de wijk. Ze fungeren als eerste aanspreekpunt voor mensen uit de wijk. Daarnaast werken ze sterk outreachend. Waar niemand komt, gaan ze uit zichzelf op af. Ze snappen het leven van deze mensen; weten waar hun kracht ligt, waar ze steun bij nodig hebben, zijn niet bang, pikken niet alles en kennen grenzen. Ze kiezen bewust voor het werken met mensen in deze wijken, doen dat met trots en veel plezier. Ze zijn in staat om het vertrouwen van buurtbewoners te winnen, hebben uitgebreid kennis van de sociale kaart en weten voorzieningen en activiteiten te koppelen aan deze mensen. Ze zijn niet "van de kantoortijden", maar heel snel bereikbaar.

De signalen uit de wijk komen hier bij elkaar. Ofwel vanuit de eigen bevindingen, ofwel vanuit andere organisaties die in de wijk actief zijn (corporaties, scholen, politie, zorginstellingen, gezondheidszorg). De buurtmaatschappelijk werkers zijn de schakelpunten waarmee de informatie uitgewisseld wordt en die, in overleg met alle partners, zich een beeld vormen welke interventies nodig zijn.

Het MSS-project van de GGzE is hiermee een zeer wervend voorbeeld, dat continuïteit verdient en verder uitbouw. Doorontwikkeling van deze buurtgerichte manier van manier zal ook plaatsvinden op de waardevolle ervaringen die in dit project zijn opgedaan. Met het Rijk willen we specifiek naar aanleiding van dit project afspraken maken over de inzet van AWBZ-gelden voor dit type projecten. Juist voor bewoners met medische beperkingen zijn dit type outreachende projecten zeer effectief.

Triage / casemanagement

Tegelijkertijd met het verbeteren van de signalering werken we aan de achterliggende “backoffice”. We gaan toe naar een nieuwe vorm van samenwerking in de wijken, waarbij toegewerkt wordt naar de inrichting van een **centrale coördinatie/regiefunctie in de wijk**. Bewoners wordt uitdrukkelijk een plaats geboden in deze centrale coördinatie in de wijk en worden in staat gesteld deze rol ook feitelijk te kunnen invullen. Hier ligt ook de **doorzettingsmacht**, worden keuzes gemaakt en vindt de aansturing plaats. Van hieruit worden de relatie onderhouden met de professionals van de organisaties die op de domeinen wonen, werken, welzijn, inkomen(sondersteuning), gezondheid, etc., diensten aanbieden. Op basis van de gebundelde informatie vanuit de wijk worden hier prioriteiten gesteld en knopen doorgehakt over de benodigde ondersteuning en interventies.

Op wijkniveau wordt daarom een samenwerkend netwerk van betrokken organisaties georganiseerd voor zover dit niet reeds op SPIL-niveau, Veiligheidshuis of het Centrum voor Jeugd en Gezin plaatsvindt. De samenwerking hierin is namelijk al in de vorm van convenanten vastgelegd in de geest, zoals we dit ook op wijkniveau voorstaan. De vertegenwoordigers van de professionele organisaties in dit netwerk moeten vanuit hun eigen organisatie ook voldoende mandaat meegekregen hebben om zelfstandig besluiten te kunnen nemen over hun inzet in de wijk.

Opvolging

De uit de zoals boven beschreven, geprioriteerde interventies voortvloeiende noodzakelijke acties zullen vanuit de “reguliere” organisaties ingevuld worden. Echter wel onder regie van de centrale wijkcoördinatie. Tegelijkertijd is het van belang om de samenwerking tussen de in de buurt actieve zorgverleners verder te verbeteren. We willen daarom toewerken naar een **‘wijkzorgteam’**. Uiteraard ligt hier ook weer een belangrijke rol voor de buurtmaatschappelijk werkers. Hiermee kan het individueel maatwerk daadwerkelijk geleverd gaan worden en wordt de follow-up adequaat bewaakt. In feite willen we de **‘zorgketen’** (waarbij de bewoner van de ene naar het andere organisatie wordt doorgestuurd) **transformeren naar een ‘zorgcirkel’** (waar de bewoner in het middelpunt staat tussen aanbieders van gecoördineerde en toegesneden zorg).

Onderdeel van de zorgcirkel is ook een **praktische ondersteuning** om het eigen leven op orde te krijgen (b.v. ondersteuning in het financieel op orde komen) tot het **versterken van competenties** (taaltraining, sociale vaardigheden, etc.). Ook wordt bekeken hoe de **inkomenspositie** van mensen verbeterd kan worden door ze beter gebruik te laten maken van regelingen waar ze recht op hebben, maar bijvoorbeeld ook door te investeringen in energiebesparende maatregelen voor de woning met een positief effect op de energierekening. Ook wordt ingezet op de **administratieve lastenverlichting** van de inwoners in Woensel-West. Het uitgangspunt moet zijn dat mensen drempelloos krijgen waar ze recht op hebben. Dat aanvraagprocedures en formulierstromen tot een minimum beperkt worden en dat communicatie vanuit instanties begrijpelijker wordt.

Bovenbeschreven manier van werken vergt een structurele omvorming van bestaande werkwijzen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Het omvat een verschuiving van mandaat, budget en uitvoeringskracht naar het niveau van de wijk. Tegelijkertijd vraagt het vernieuwende samenwerking tussen partners in de wijk. Wij willen zo snel mogelijk al gaan werken in de geest van deze werkwijze. Echter, partners hebben niet allemaal een gelijkwaardige positie ten opzichte van elkaar. Soms zijn ze zelfs elkaars concurrenten, bijvoorbeeld in aanbestedingstrajecten in het kader van de WMO. Om doorbraken te bereiken zullen partijen boven hun eigen belang uit moeten

stijgen. Met het Rijk zullen wij nadrukkelijk in gesprek gaan om belemmeringen hiervoor uit de weg te ruimen en zoeken naar nieuwe evenwichten tussen samenwerking en concurrentie.

Preventie

Naast de ontwikkeling van een fundamentele andere werkwijze in de wijk, zijn er op korte termijn een aantal heel concrete maatregelen te nemen, die mensen beter in staat moeten stellen om verantwoordelijkheid te kunnen nemen over hun eigen leefsituatie

Het begrip '*empowerment*' (ofwel zelfredzaamheid) staat voor de notie dat een overheid of maatschappelijke instelling of een maatschappelijke interventie mensen het best helpt door ze voldoende mogelijkheden te bieden om zichzelf te redden. Zelfredzaamheid en ontplooiing van ieders talenten dragen het meest bij aan het tot stand brengen van een verantwoordelijke samenleving. "If you give a man a fish, you will feed him once. If you take a man fishing, you will feed him for a week. If you teach a man to fish, he will never be hungry." (Lao Tzu, Tao Te Ching). Het is effectiever een gezin met schuldproblemen vaardigheden aan te leren om het eigen huishoudbudget te beheren dan het beheer over te nemen en een schuldsaneringsplan op te stellen. Empowerment staat ook wel voor de overgang van "zorgen voor" naar "zorgen dat..." Er bestaat echter een forse spanning in de uitvoering van dit uitgangspunt. Immers, een crisisinterventie of het onmiddellijk oplossen van een individueel probleem heeft als voordeel dat het vraagstuk even verdwenen is, dat er op het eerste oog resultaat is geboekt en dat klant, dienstverlener en opdrachtgever tevreden zijn. Echter, bevordering van zelfredzaamheid gaat veelal gepaard met tragere en intensievere dienstverlening, vraagt om aanpak die zich meer op langere dan kortere termijn richt en vraagt dus eigenlijk om geduld; geduld bij beleidsmakers, bij uitvoerders en bij de burger (de professional met de "handen onder de billen"). Voor een gebied als Woensel-West gaat het om een werkwijze en methodiek die tevoren door professionals en met burgers/klanten besproken zou moeten worden. Ze sluiten aan bij methodieken als ABCD, buurtbemiddeling, buurt aan zet, opzoomeren, en buurtpreventie. Allemaal manieren van werken waarbij primair een appel gedaan wordt op een actieve betrokkenheid en talenten van burgers.

Wat vragen we van het Rijk?

Op basis van huidige ervaringen constateren we dat de privacyregelgeving onvoldoende duidelijk is. Wij willen met het Rijk in overleg treden om helderheid te krijgen welke informatie-uitwisseling tussen verschillende professionele hulpverlenende organisaties sowieso mogelijk is. Tegelijkertijd willen we afspraken maken over het wegwerken van belemmerende privacyregels wanneer deze de effectieve signalering van problemen in de weg staan.

We willen met het Rijk spreken over een bredere inzet van AWBZ-middelen, met name voor innovatieve aanpakken in de zorg. Hiermee kan een structurele 'bodem' onder succesvolle projecten gelegd worden.

Verder vragen wij dat het Rijk zich met ons maximaal gaat inzetten voor de administratie lastenverlichting voor kwetsbare groepen, zoals het terugdringen van ingewikkelde formulieren en aanvraagprocedures. Uitgangspunt moet bijvoorbeeld zijn dat mensen automatisch krijgen waar ze recht op hebt. Dit geldt met name voor inkomensondersteunende maatregelen waarvan het recht bepaald kan worden op basis van gegevens die al bekend zijn bij de overheid. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld de Huurtoeslag en de Zorgtoeslag. Wij willen met het Rijk de afspraak maken om, op

basis van praktijkervaringen van bijvoorbeeld de sociaal raadslieden, een top-10 te bepalen van zaken die de komende tijd met voorrang op dit gebied aangepakt gaan worden.

3.4 Benut de SPIL

BENUT DE SPIL in Woensel-West

Versterken van de gebruikswaarde van het SPIL-centrum mbv nieuwe samenwerkingsvormen die de uitvoeringskracht verhogen

In Woensel- West is er brede overeenstemming over het belang van het SPIL-centrum voor de wijk; niet alleen als plaats waar alles rondom jeugd speelt, maar als kloppend hart van de wijk. Het SPIL-centrum heeft de potentie om de wijk een grote, positieve impuls te geven. De inzet is alle organisaties en partijen die van het centrum gebruik maken goed te laten samenwerken. We zetten in op activiteiten voor jongeren en opvoedingsondersteuning.

De volgende partners willen zich hiervoor inzetten: CKE, KNAP, Korein Kinderplein, SPILeducatief (= Korein, Peuterplaza, Bs. 't Palet), de Lumens groep, gemeente Eindhoven, politie, Sportbedrijf De Karpen, Bewonerswerkgroep SPIL-centrum Boschdijk, basisschool 't Palet, PSZ Groenewoud, Stichting "De Bakkerij", Bewoners(organisaties), Sportbedrijf De Karpen, GGD, SKPO-basisschool de kameleon, Kinderen en ouders in de wijken, ZuidZorg, combinatie jeugdzorg, SKPO school Palet, Trudo, werkgroep SPIL.

Zij bieden Woensel-West ondermeer: cultureel actieve kinderen in het SPIL- centrum, Spil Boschdijk, het vitale hart, dat Woensel-West verdient, Samen naar school in de eigen wijk, KIWI, Kind in de Wijk, kansen voor kinderen in krachtwijken, Tijd voor sport, samen leven is samen spelen en samen leren, "Je hebt een hele wijk nodig om een kind op te voeden", Spilcentrum als centrale ontmoetingsplaats, Kwartiermaker SPIL.

In de buurt is brede consensus over het belang van het SPIL-centrum voor de wijk. Niet alleen als plaats waar alles rondom de jeugd gepositioneerd is, maar als kloppend hart van de wijk. Dé ontmoetingsplaats van de wijk en uitvalsbasis voor vele activiteiten op het gebied van advies, opvang, sport, etc.. Nu duidelijk is dat het SPIL-centrum er gaat komen, is er veel energie beschikbaar om hiermee aan de slag te gaan. Dit centrum heeft de potentie om de wijk een grote, positieve impuls te geven. De bewoners zijn en worden nauw betrokken bij de verdere vormgeving van het SPIL-centrum.

Het is het doel dat partners in het centrum (inclusief bewoners) over en weer gebruik van de ruimtes, faciliteiten en hulpmiddelen. Cruciaal voor het succes van het SPIL-centrum is dan ook een goede samenwerking van alle organisaties en partijen die van het centrum gebruik maken. Met het realiseren van een mooi gebouw is het multifunctionele gebruik nog niet gegarandeerd. In afwachting van de definitieve oplevering van het gebouw zal nu al gewerkt gaan worden aan de **programming**: de samenwerking tussen de kernpartners van SPIL en de faciliteiten en activiteiten die daar in samenhang aan de buurt geboden gaan worden. Tevens is het belangrijk om naar buiten toe – de wijk in- uit te stralen dat het een **open centrum** is waar bewoners, organisaties en professionals terecht kunnen voor allerlei **sociale activiteiten**. We voorzien dan ook in de toekomst een **krachtig sociaal beheerder** van het centrum om dit allemaal in goede banen te leiden. Hiertoe zal op korte termijn een **kwartiermaker** aangesteld worden, vooruitlopend op de genoemde sociaal beheerder.

Omdat realisatie van het centrum nog tot 2009 op zich laat wachten, willen we zien hoe we toch al kunnen gaan 'proefdraaien' met het concept van SPIL en de samenwerking van de partners

daarbinnen. Partners werken al samen in het op elkaar afstemmen van de pedagogische aanpak. De SPIL-gedachte gaat uit van een breed programma en aanbod. Met name gericht om kinderen en hun ouders verder aan het SPIL-concept, maar ook aan de wijk te binden. Het SPIL-centrum kan zich dan al zichtbaar gaan 'wortelen' in de wijk. Activiteiten zullen zich richten op sport, cultuur, etc. Hiermee kan ook de ontmoeting in de wijk verder gefaciliteerd worden en kunnen we mensen verleiden om achter te voordeur vandaan te komen.

3.5 Schoon, heel en veilig

SCHOON, VEILIG EN LEEFBAAR Woensel-West

Voorwaarden voor een wijk waar mensen kansen hebben, trots op zijn en waar het weer prettig wonen is

De inzet op de doorbraakthema's van Woensel-West is individueel, persoonsgericht en maatwerk. Om een goede basis te leggen voor een wijk waar mensen kansen hebben en waar het weer prettig wonen is, is ook extra inzet op een aantal voorwaarden nodig. Wij onderscheiden daarbij de inzet op veiligheid, openbare ruimte, informatie en advies in de wijk, verbeteren sociale samenhang, en inzet op jongeren.

De volgende partners willen zich hiervoor inzetten: Het Veiligheidshuis (de 13 partners), Woonbedrijf, Trudo, Wooninc, Domein, Openbare Bibliotheek Eindhoven, Ergon, Welzijn Eindhoven, ROC, GGzE, ReWork, Fontys, politie, Lumens Groep, SGE, GGD, Van Abbemuseum, De Overslag, Werkgroep Bedrijfbaarheid, Funny Kids, CultuurXpress, Kosmose, Huurdersvereniging Woensel West, Stadsprojecten, Palet, Polyground, PSW.

Zij bieden Woensel-West ondersteuning: ondersteuning door veiligheidsnetwerk, buurtbeheer, wijk in uitvoering, reparatie/klusbus, informatie en advies voor iedereen in de wijk, straat in uitvoering, beter een goede buur..., In de straat daar woont een mens, Murga. Eindhoven viert feest, Artist Beyond the Walls, Marktplaats Sociale preventie, haal 't de wijk in, 'samen er op uit', bruisende wijkactiviteiten, onbekend maakt onbemind, buurtacademie, Fix the Future, meer betrokkenheid met activiteiten voor en door jongeren, Go for it!, beroepen in beeld.

Het realiseren van een schone, veilige en leefbare wijk is een noodzakelijke randvoorwaarde voor wijken waar mensen kansen hebben en waar het weer prettig is om te wonen.

Openbare ruimte

De kwaliteit van de openbare ruimte is een belangrijke factor voor de leefbaarheid van de wijk. Zij is ook bepalend voor de mate waarin de bewoners tevreden zijn over hun leefomgeving. In Woensel-West zullen we daarom aanvullend investeren in zowel de kwaliteit van de openbare ruimte, als het onderhoud ervan, maar zullen ook bewoners nadrukkelijker dan voorheen worden betrokken bij de kwaliteit van het openbaar gebied en zullen bewoners nadrukkelijker dan voorheen worden aangesproken op vervuiling van het openbaar gebied..

Voor de korte termijn wordt gewerkt aan het **verhogen** van de **reguliere onderhoudsinspanningen**. Daarbij kan gedacht aan het vaker en sneller opruimen van zwerfafval, meer vegen, beter groenonderhoud en sneller graffiti verwijderen. Tegelijkertijd wordt de handhaving verscherpt en waar het openbaar gebied (opnieuw) wordt vervuild wordt opgetreden. Daarnaast wil de gemeente inzetten om gedurende een af te spreken periode in Woensel-West een **'reparatieteam/klussenbus'** in het leven te roepen voor bijvoorbeeld klein straatwerk en kolken, waarbij gebruik wordt gemaakt van het onbenutte arbeidspotentieel in de wijken. Hier ligt ook de relatie met initiatieven rondom de buurtbeheerbedrijven.

Uiteraard zullen deze activiteiten in nauwe samenspraak met de bewoners uitgevoerd worden. We willen hiermee hun betrokkenheid bij de leefbaarheid van de buurt vergroten door hen meer invloed te geven bij de keuze voor inzet van de extra impulsen. Tegelijkertijd willen we de bewoners ook actief stimuleren om hun *eigen bijdrage* te leveren aan de leefbaarheid van de wijk door ze maximaal te motiveren en ondersteunen bij zogenaamde 'opzoemer'-initiatieven of initiatieven om de eigen woonomgeving, zoals voortuinen, aan te pakken.

Met deze extra inzet snijdt het mes aan vele kanten. Er is snel te realiseren waarneembare aandacht voor de openbare ruimte in de wijk, schone straten en snelle reparaties voorkomen verpaupering en het creëert extra laagdrempelige werkgelegenheid en/of dagstructurering.

Veiligheid

Hoewel de veiligheidsproblematiek van Woensel-West in de afgelopen jaren behoorlijk is teruggedrongen, is permanente waakzaamheid op zijn plaats om opkomende overlast snel de kop in de drukken.

Op dit moment is de woonoverlast één van de grootste problemen van Woensel-West. (Illegale) woningsplitsing en *overbewoning* leidt tot veel overlast; op straat waardoor een zeer grote parkeerdruk ontstaat, maar ook in en rond de woningen. Woningen worden uitgeleefd, waardoor verloedering en verpaupering van delen van de wijk op de loer ligt. Op dit moment wordt het instrumentarium om hier al in een vroegtijdig stadium op in te grijpen, door de gemeente ontwikkeld. In de wijk echter is al een ontwikkeling op gang gekomen die op dit moment onomkeerbaar lijkt. Hierover willen wij met het Rijk van gedachten wisselen om te bezien hoe het lokale instrumentarium beter toegesneden kan worden.

Daarnaast is permanente alertheid geboden in delen van de wijk rondom overlast van verslaafden in de wijk met daarin gerelateerde criminaliteit. Ook hier is het leveren van *gebiedsgericht maatwerk* het devies, alsmede een goede balans tussen preventie (presentie/toezicht), curatie (zoals verslaafdenzorg) en repressie.

Om effectief op te kunnen treden is het noodzakelijk de overlastveroorzakers zoveel mogelijk te *kennen* en ze (zichtbaar) *in beeld te houden*. Ook met het oog op mogelijke waterbedefferen. Een goede aansluiting op het versterkte signaleringsnetwerk in de wijk is hierbij noodzakelijk, alsmede een goede rolverdeling tussen de wijkagenten en de buurtmaatschappelijk werkers. De beoogde centrale regie in de wijk is ook hierop van toepassing.

Om daadwerkelijk verschil te kunnen maken in Woensel-West is draagvlak en vertrouwen van de bewoners cruciaal. Daarom moeten goedwillenden het gevoel hebben dat ze maximaal ondersteund worden door een betrouwbare overheid. Tegelijkertijd moet tegen negatief gedrag consequent opgetreden worden. Gedogen ondergraaft het vertrouwen.

Wat vragen we van het Rijk?

Wij vragen van het Rijk een beter toegesneden instrumentarium om tegen (beginnende) woonoverlast op te treden. Wij willen met het Rijk werken aan effectieve aanpak van illegale woningsplitsing en onderverhuur, mede in relatie tot (brand)veiligheid.

Met het Rijk willen we kijken hoe we ongewenste ontwikkelingen in de wijk kunnen keren die voortvloeien uit ingenomen of voorgenomen, ongewenste vastgoedposities. Wij zouden aanvullend over effectievere instrumenten willen beschikken om verloedering van panden en criminalisering van delen van de buurt te kunnen keren.

Presentie in de wijk is van groot belang, zowel vanuit preventief als reactief oogpunt. Wij vragen van het Rijk extra inzet in de veiligheidsketen, zodat snel en effectief opgetreden kan worden tegen illegale activiteiten en onveilige situaties. De regie en prioritering hiervan dient te liggen bij het Veiligheidshuis in nauwe samenspraak met de coördinatie in de wijk. Voorkomen moet worden dat organisaties op eigen houtje gaan optreden in de wijk en wellicht preciaire situaties verstoren.

Bijlage: Indicatief financieel perspectief

Deze bijlage zal ingevuld worden in de definitieve versie van het Wijkactieplan